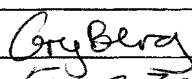
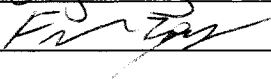

KI-notat nr.: 2/2012 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Dan-Nor Invest AS/vannuttak settefisk	
Fylke/kommune:	Sør-Trøndelag/Åfjord	
Ansvarlig:	Gry Berg	Sign.:
Saksbehandler:	Frank Jørgensen	Sign.:
Dato:	08 FEB 2012	
Vår ref.:	NVE 201004107 - 15	
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no

Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til vannuttak fra Sunnskjørvatnet og regulering av Nedre Fossvatnet i Åfjord kommune, Sør-Trøndelag fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	11
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	12
NVEs vurdering	15
NVEs konklusjon	19

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8 til vannuttak fra Sunnskjørvatnet og regulering av Nedre Fossvatnet med 1 meter til settefiskproduksjon.

Tiltaket ligger i Åfjord kommune i Sør-Trøndelag. Nedbørfeltet for inntaket til settefiskanlegget er på 12,4 km². Av nye inngrep i vassdraget planlegges det å benytte Nedre Fossvatnet som reguleringsmagasin i perioder med lite tilsig. Det er søkt om å kunne senke vatnet med 1 meter ved bruk av en rørledning med en lengde på ca. 100 meter og 160 mm i diameter. Det er ikke planlagt andre inngrep i forbindelse med reguleringen. De tekniske inngrepene fra Sunnskjørvatnet og ned til settefiskanlegget er allerede etablert, og det søkes nå om tillatelse til å ta ut vann fra Sunnskjørvatnet slik at selskapet skal kunne søke fylkeskommunen om konsesjon til å produsere 4 millioner sjødyktig smolt ved anlegget.

Dan Nor Invest AS har kjøpt settefiskanlegget i Sunnskjør av Sunnskjør settefisk. Settefiskanlegget ble etablert i 1985 og hadde tidligere en konsesjon på 500 000 smolt. Sunnskjør settefisk AS fikk konsesjon av NVE til et vannuttak på 6 m³/min fra Dromedalselva i 2004. Denne konsesjonen ble aldri tatt i bruk. I stedet etablerte Sunnskjør settefisk AS et inntak i Sunnskjørvatnet uten tillatelse fra NVE. I Sunnskjørelva er det registrert elvemusling og sjøørret. Under NVEs inspeksjon av anlegget i 2008

ble det oppdaget at Sunnskjørelva var tilnærmet tørrlagt og vannuttaket ble stoppet i løpet av kort tid. Dan Nor Invest AS har gitt uttrykk for at de tar sterk avstand fra en slik drift, og ønsker nå å ta i bruk de tekniske installasjonene på en mer miljømessig skånsom måte. Det er nå søkt om et vannuttak fra Sunnskjørvatnet på maksimalt 1 m³/min og et maksimalt gjennomsnittlig uttak over året på 0,6 m³/min. For å sikre en viss minstevannføring i Sunnskjørelva også i tørre perioder, har selskapet søkt om å regulere Nedre Fossvatnet. Reguleringen vil bli benyttet i deler av året med lite tilsig slik at selskapet skal kunne opprettholde en viss vannføring i Sunnskjørelva samtidig med at de tar vann til settefiskanlegget. Driften vil bli basert på et fullverdig resirkuleringsanlegg, en teknologi som i dette tilfellet gir en meget god utnyttelse av vannressursen.

Det er særlig i tilknytning til Sunnskjørvatnet og Sunnskjørelva det er registrert allmenne interesser av betydning. Det går anadrom fisk opp i Sunnskjørelva, Sunnskjørvatnet og innløpsbekker til vatnet. I Sunnskjørelva er det også registrert en tynn bestand av elvemusling som er rødlistet som sårbar i Norsk rødliste.

Åfjord kommune gjør oppmerksom på interessene som er knyttet til Nedre Fossvatnet. Dette gjelder først og fremst storvilt, men også noe småvilt. Kommunen påpeker også at området ved vatnet i dag er lite berørt av menneskelig aktivitet. Kommunen forutsetter at det ikke bygges adkomstvei opp til Nedre Fossvatnet. Fylkeskommunens uttalelse om å tilfredsstille god kvalitet i vassdrage støttes av Åfjord kommune.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i sin høringsuttalelse gjort en nøye vurdering av naturverdiene knyttet til vassdraget og hvilke konsekvenser en ev. utbygging vil få. På bakgrunn av søknad med vedlegg og NVEs befaring mener Fylkesmannen at Dan Nor Invest AS har tatt hensyn til naturverdiene i vassdraget i tilstrekkelig grad slik Dan Nor Invest har lagt det frem i sin søknad.

Sør-Trøndelag fylkeskommune ber om at forholdet om god økologisk status jf. vannforskriften utredes før det ev. gis en konsesjon. Fylkeskommunen minner også om aktsomhetsplikten jf. kulturminneloven.

Sametinget påpeker at området ligger innenfor Fosen Reinbeitedistrikt og at det i området rundt Nedre Fossvatnet er vinter beite for rein. Sametinget kan ikke ut i fra kjente forhold se at det kan være fare for at tiltaket vil komme i konflikt med samiske kulturminner.

Fosen Naturvernforening påpeker at en regulering av Nedre Fossvatn vil få økologiske uheldige virkninger og går i mot denne delen av tiltaket. De mener at de naturfaglige vurderingene er såpass begrenset at NVE bør kreve tilleggsundersøkelse. De gjør også oppmerksom på at det er elvemusling i Sunnskjørelva. Fosen Naturvernforening er av den oppfatning at den reduserte vannføringen i Sunnskjørelva vil virke negativt for landskap og friluftsliv.

Med de planene selskapet legger fram i konsesjonssøknaden mener NVE at vassdraget vil bli tatt i bruk på en god måte. Det er søkt om et meget beskjedent vannuttak. Med et vannuttak som tilsvarer ca. 4 % av middelvannføringen vil selskapet likevel kunne produseres 4 millioner sjødyktig smolt i følge dem selv, noe som er en sjeldent god utnyttelse av en vannkilde med tanke på oppdrett. Samtidig har selskapet lagt til rette for å ivareta de allmenne interessene knyttet til vassdraget ved å sikre minstevannføring i Sunnskjørelva i perioder med lite tilsig. For å sikre vann både til Sunnskjørelva og settefiskanlegget er derfor søkt om å kunne regulere Nedre Fossvatnet med 1 meter.

NVE gir Dan Nor Invest AS i medhold av vannressursloven § 8 tillatelse til regulering av Nedre Fossvatnet med 1 meter mellom kote 180 og 181, og et vannuttak fra Sunnskjørvatnet på maksimalt 1 m³/min. Med krav om slipp av minstevannføring hele året er kravet i vannressursloven § 25 oppfylt.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Dan Nor Invest AS, datert 21.06.2011:

"Dan Nor Invest AS ønsker å utnytte vannet i Sunnskjørvatnet i Åffjord kommune i Sør-Trøndelag fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven jf. § 8, om tillatelse til:

- Uttak av vann fra Sunnskjørvatnet til Dan Nor Invest AS sitt settefiskanlegg i Sydsjør, inntil 1 m³ pr. min.
- Tillatelse til å tappe ned Nedre Fossvatnet med inntil 1m fra HRV 181 til LRV 180 som reserve vannkilde
- Å holde en minstevannsføring i Sunnskjørelva på 1,5 m³/min (25 l/sekund) hele året."

Dan-Nor Invest settefisk, hoveddata		
TILSIG	Hovedalternativ	
Nedbørfelt	km ²	12,4
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	13,7
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	35
Middelvannføring normalår	l/s	433
Middelvannføring tørrår	l/s	340
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s el. l/s	41
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	25
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	50
Settefiskanlegget		
Inntak	moh.	13
Avløp	moh.	0
Lengde på berørt elvestrekning	m	400
Tilløpsrør, diameter	mm	315
Tilløpsrør, lengde	m	450
Maksimalt antall smolt	stk	4 mill.
MAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	75 000
HRV	moh.	181
LRV	moh.	180

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 21.10.2011 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, grunneiere og brukere av området. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt følgende merknader til søknaden:

Åfjord kommune uttaler følgende i brev av 13.10.2011:

"Etter kommuneplanen for Åfjord som ble godkjent i mars 2010, ligger Nedre Fossvatnet i LNF- område med viktige naturforvaltningsinteresser. Disse interessene gjelder først og fremst storvilt. Men de har også gode biotoper for storfugl og andefugl. Videre er områdene svært lite berørt eller uberørt av menneskelig aktivitet.

Imidlertid vil de inngrep som er beskrevet og omsøkt ikke gi vesentlig innvirkning på disse interesser. Dette forutsetter likevel at det ikke bygges adkomstveg opp til Nedre Fossvatnet. Vi må forutsette at nødvendig tilsyn og vedlikehold av anlegg ved vatnet skjer uten hjelp av større landgående transportmiddel.

For øvrig vil vi henge oss på fylkeskommunens merknad om at kravet om å tilfredsstille "god økologisk kvalitet" i vassdraget i henhold til vannforskriften, blir nærmere utredet før tillatelse gis.

Denne uttalelse blir referert i første møte i det faste planutvalget."

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag utaler følgende i brev av 22.11.2011:

[...]

"Sentrale miljøbestemmelser og retningslinjer

Naturmangfoldloven (nml) (kgl. res. 19.06.2009) setter nye og strengere krav til beslutninger som berører naturmangfoldet. Det er nedfelt allmenne bestemmelser om bærekraftig bruk i loven, blant annet at;

- 1. Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet (§ 6)*
- 2. Prinsippene (§ 8-12) skal legges til grunn i vedtak fra offentlig myndighet (§ 7).*
- 3. Beslutninger skal så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon (§ 8)*
- 4. Føre-var prinsippet (§ 9)*
- 5. Beslutningen skal vise økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10).*
- 6. Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11).*
- 7. Det skal benyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).*

Vannressursloven (kgl. res. 24.11.2000) med vannforskriften (kgl. res. 15.12.2006) skal gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av alle vannforekomster. Forskriften skal sikre at det utarbeides og vedtas

regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer med sikte på å oppfylle miljømålene, og sørge for at det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet. Forvaltningsplanarbeidet for vannregion Nord-Fosen er i startfasen og vil komme til å omfatte Sunnskjørvassdraget. I vannforskriften er det blant annet hjemlet at påvirker (tiltakshaver) er ansvarlig for undersøkelser og tiltak for å oppnå god økologisk tilstand i en vannforekomst.

Fylkesmannens vurdering

Verden opplever i dag et stadig raskere tap av natur og arter (biologisk mangfold). Det er en utbredt oppfatning at tapet er så omfattende at det vil undergrave muligheten for en bærekraftig utvikling. I Norge regner man med at over 100 plante- og dyrearter er forsvunnet de siste 150 årene. Og om tapet av arter i verden fortsetter i samme tempo som i dag, vil hver tiende dyre- og planteart være historie om 25 år. Gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) har 170 land, inkludert Norge, blitt enige om å stanse tapet av det biologiske mangfoldet innen 2020. Dette målet må derfor holdes høyt når ny naturbruk skal vurderes.

Elvemusling

Det har vært en global tilbakegang for de ikke-marine bløtdyrene som gir grunn til bekymring. Spesielt har tilbakegangen vært dramatisk for gruppen av ferskvannsmuslinger, og mange arter står nå i fare for å bli utryddet. Elvemusling *Margaritifera margaritifera* er en slik art. Den betraktes å være en av de mest truede ferskvannsmuslingene i verden. Elvemusling er en rødlistet og prioritert art som det er utarbeidet handlingsplan for. Målet for forvaltning av elvemusling i et langsiktig perspektiv er at den skal finnes i livskraftige populasjoner i hele Norge. Alle nåværende naturlige populasjoner skal opprettholdes eller forbedres.

Elvemuslingen har laks eller aure som vert tidlig i livet, og er følgelig helt avhengig av at disse bestandene har varige gode kår i vassdraget. Elvemusling er påvist i Sunnskjørvassdraget. Muslingen finnes både i Sunnskjørelva (jf. vedleggsrapport fra Akvakompetanse) og i Dromedalselva (J. Sydsjør pers med). Det bør settes vilkår for et eventuelt vannuttak som sikrer artens leveområder, og gjør det mulig for bestanden å øke sin utbredelse mot den utbredelsen den sannsynligvis hadde før den tidligere nedtappingen av vatnet begrenset forekomsten av bestanden til et mindre område i Sunnskjørelva.

Anadrom laksefisk – laks og sjøaure

Norge har gjennom internasjonale avtaler (blant annet NASCO konvensjonen), et særlig ansvar for den Atlantiske laksen *Salmo salar*. Sunnskjørvassdraget har bestander av sjøaure *Salmo trutta* og laks. Elva opp til Sunnskjørvatnet utgjør gode gyte- og oppvekstområder for anadrom laksefisk. Gyting foregår også i tilløpselvene/bekkene til Sunnskjørvatnet. Med bakgrunn i hensynet til anadrom laksefisk har Fylkesmannen tidligere gått imot å tillate etablering av oppgangssperre nedstrøms Sunnskjørvatnet.

Laksestammen i Sunnskjørelva er kategorisert som en redusert gytebestand – kategori 4b (Lakseregistret, Direktoratet for naturforvaltning (DN)). Dette er primært knyttet til at det fram til for få år siden har vært betydelige reguleringseffekter i vassdraget, slik at vanndekt areal i deler av året har vært begrensende for produksjonen.

Bestandene av sjøaure er gått kraftig tilbake i Trøndelag de senere årene, noe som gjør at den vurderes som hensynskrevende (DN notat 1-2009). Sjøauren i Sunnskjørvassdraget har kategoriplassering 4c, fordi ungfiskproduksjonen er redusert. Dette skyldes blant annet

redusert oppvekstareal som følge av regulering, men også avrenning fra landbruket og annen menneskelig påvirkning av sidebekker og randsoner hvor ungfisk av sjøaure oftest lever. I slike områder er vannvolumet lite og tilførsel av kjemikalier kan føre til dødelighet av ungfisk, fordi fortynningen ikke er tilstrekkelig. Fysiske inngrep som modifierer livsmiljøet på ulike måter virker også negativt inn på bestandene av laksefisk. I tillegg utsettes både laks og sjøaure for negativ påvirkning fra lakselus i sjøfasen. Mangfoldet i laks- og sjøaurebestandene betinger genetisk variasjon mellom bestander, og at denne variasjonen opprettholdes over tid. Betydningen av selvreproduserende små bestander er i denne sammenheng undervurdert.

Ål

Ål (*Anguilla anguilla*) er en rødlistet art (Norsk rødliste, Artsdatabanken), som finnes i Sunnskjørvassdraget. Ålen er på yttergrensen av sin utbredelse i Norge, men vi har likevel hatt betydlige forekomster av arten. Arten har gått meget sterkt tilbake i Europa på grunn av modifisering av vassdragsnatur. Spesielt er det kraftverksturbiner og andre vandringshinder i vassdrag som har redusert forekomsten av ål. I norske farvann viser rekrutteringen, en klar nedgang tilsvarende Europa ellers. Målinger gjort i elva Imsa i Rogaland viser at antall glassål som gikk opp i elva i hele perioden 1993-2005 bare var 11 % av nivået i første del av tidsserien (1975-1993). Dette varsler en alvorlig nedgang i den fiskbare delen av bestanden om noen år, og plasserer bestanden i rødliste-kategorien kritisk truet (Norsk rødliste, Artsdatabanken). Arten er sterkt på tilbakegang i Atlanteren, og det er derfor viktig at vi opprettholder de vassdragsområder hvor arten lever. Arten er påvist å leve i Sunnskjørvassdraget.

Fylkesmannen mener at kunnskapen (nml § 8) om negative virkninger (regulering, fysiske inngrep, forurensing, lakselus og innblanding av rømt oppdrettslaks med mer) på bestander av laksefisk, elvemusling og ål er god nok til å si at hensynet til disse artene må ivaretas når vannuttak skal etableres i alle vassdrag hvor disse artene finnes. Generelt er samlet belastning (nml § 10) på disse bestandene/artene vist å være så betydelige, at hensynet til disse må gå foran bruk av vannressurser fra vassdrag hvor disse artene finnes. Dette betyr at hvis det ikke er marginer utover artenes behov for vann, så må vannuttaket avslås, eller det må tas i bruk akseptable avbøtende tiltak.

Vilt og fugl

Området rundt Sunnskjørvatnet og Fossvatnet er en rik storviltbiotop av lokal verdi, med stammer av elg, hjort, rådyr og storfugl (Naturbase, DN). Generelt kan vilt direkte eller indirekte få dårligere næringstilgang eller forringelse av leveområde ved redusert vannføring og nedtapping av vatn. Det planlagte vannuttaket er så vidt begrenset at konfliktgraden forventes å være ubetydelig.

En mulig konflikt er om storlom *Gavia arctica* benytter Nedre Fossvatnet til hekking. Storlommen er rødlistet og kategorisert som nær truet (NT). Den norske hekkebestanden er vurdert å være 4000-10000 individer, og det vært en bestandsnedgang på 5 % i løpet av de siste 21 år. Bestandsnedgangen er et resultat av kraftutbygging, og skjedde i hovedsak for mer enn 20 år siden.

Akvakompetanse, som har gjennomført biomangfoldundersøkelser i forbindelse med konsesjonssøknaden, vurderer det som lite sannsynlig at storlom benytter vatnet, på grunn av at reir vil være ekstra utsatt for predasjon, da det kun er nes og ikke holmer i vatnet. Storlommens tilstedeværelse kan likevel ikke utelukkes. Hekkende storlom er observert i andre

vatn nord-vest i Åfford kommune. Områder med fluktuerende vannstand utover normal variasjon på hekketidspunkt, er uegnet habitat for storlom. Reguleringen av Nedre Fossvatnet vil hovedsakelig skje i mai og i september. Vesentlig tapping av vannet på våren vil komme i konflikt med eventuell hekking.

Fiskebestanden i Nedre Fossvatnet

For den tette bestanden av aure *Salmo trutta* i Nedre Fossvatnet vurderes reguleringen ikke å gi vesentlig negativ virkning (Akvakompetanse). Fiskeinteressene knyttet til vannet er oppgitt å være svært begrenset, blant annet på grunn av at bestanden er tett og småfallen.

Andre arter

På bakgrunn av foreliggende kunnskapsgrunnlag vurderes sannsynligheten å være lav for at det finnes andre rødlista arter eller naturtyper i influensområdet, som vil bli vesentlig forringet av foreliggende planer. I det bratte området der Nordbotnbekken renner (vestvendt), er det flere bekker og tilsig, og tett løv skog, som bidrar til et nokså fuktig miljø.

Sannsynligheten for at eventuelle uoppdagete rødlista moser, lav eller sopp skal forringes eller utgå som følge av planlagt aktivitet, vurderes som svært lav. Det er imidlertid viktig at vannet som skal overføres til Nordbotnbekken fra Nedre Fossvatnet, føres ut så høyt oppe i bekkedalen som mulig. Dette for å få utjevning av tilsig og vannkvalitet til Nordbotnbekken. Noe som er viktig for å få så naturlige forhold som mulig på den svært verdifulle gyte- og oppvekststrekningen for anadrom fisk i Nordbotnbekken.

Tekniske inngrep

Det er som gjengitt i søknaden eksisterende infrastruktur for settefiskproduksjon i området, slik at ingen nye inngrep (som veger eller nye rørgater) er planlagt. Prosjektet vil ikke endre områdets inngrepsstatus vesentlig. Reguleringen av Nedre Fossvatnet forventes ikke å gi bortfall av inngrepsfrie naturområder (INON), da området ligger mindre enn 1 km fra tekniske inngrep.

Alternative løsninger for vannuttak er vurdert gjennom arbeidet med tidligere og nåværende konsesjon for anlegget. Den nye omsøkte løsningen, med reguleringsmagasin over anadrom strekning, og resirkulering og UV-rensing i anlegget, er betydlig mer skånsom i forhold til økologien i vassdraget enn de alternativene som tidligere er benyttet. Fylkesmannen mener at utredningen av alternativer er tilstrekkelig, jf. nml § 12.

Det har i de siste årene vært stort og økende behov for settefisk til oppdrettsnæringen. Den økte etterspørselen har ført til søknader om utvidelse av produksjonskapasitet flere steder. I de fleste tilfeller tas det nå i bruk resirkulering, da vannkilden er begrenset i hele eller deler av året. Det er vurdert å være riktig å benytte eksisterende infrastruktur for å dekke etterspørselen etter settefisk, framfor å bygge ut nye anlegg i uberørte vassdrag.

Allmenne interesser

Det har gjennom arbeidet med høringsuttalelsen ikke framkommet opplysninger om at foreliggende planer har vesentlig negativ betydning for friluftsliv og allmenne interesser. En konsesjon vil være viktig for sysselsettingen i denne delen av kommunen.

Vannbruk

Søker har vurdert flere vannbruksalternativer, og har kommet fram til det som vurderes som en akseptabel løsning for vannuttak. Dette alternativet legger til rette for at livsmiljøet for sårbare og truede arter kan opprettholdes, og opplevelsesverdien av landskapet og vassdraget bevares. Fylkesmannen mener at et begrenset vannuttak fra Sunnskjørvassdraget som beskrevet i søknaden, bør være forenelig med hensynet til bærekraftige bestander av vill laksefisk, elvemusling, ål og generelt god økologisk tilstand i vassdraget.

Fylkesmannen ber imidlertid NVE om å vurdere den omsøkte reguleringshøyden på 1 m i Nedre Fossvatnet, og sette den til et nødvendig minimum. Samtidig bør vannreserven som reguleringen utgjør gi mulighet til å opprettholde overløp i Sunnskjørvatnet og tilstrekkelig minstevannføring og vanddekt areal i Sunnskjørelva, da antall dager med naturlig overløp vil reduseres hvis foreliggende plan realiseres. Det må sikres i utforming av vilkår til en eventuell konsesjon, at gode forhold for elvemusling, laksefisk og ål kan sikres til enhver tid, og at dette lett kan måles, dokumenteres og kontrolleres, både av driftsansvarlige på anlegget og av allmennheten.

Det må forutsettes at anlegget til enhver tid holder seg innen rammen av en eventuell konsesjon, samtidig som tilnærmet naturlig avrenning går ut av Sunnskjørelva. I tørre perioder bør avrenningen holdes over et definert minimum i form av en minstevannføring, og en laveste tilatte vannstand i Sunnskjørvatnet. Dette for å sikre tilnærmet naturlige forhold for gyting og oppvekst av anadrom laksefisk, og elvemusling i vassdraget. Da vi vurderer det som uklart hvilke vannmengder som er nødvendig for å få gode forhold for elvemuslingen i dette vassdraget, bør tiltakshaver gjennomføre undersøkelser for å dokumentere overlevelse og rekruttering av elvemusling i vassdraget. Dette bør gjøres som forundersøkelse og oppfølgende undersøkelser over flere driftssesonger.

For øvrig bør en eventuell konsesjon inneha en bestemmelse om plikt til undersøkelser og eventuelle avbøtende tiltak, hvis uforutsette negative virkninger oppstår i ettertid.

Konklusjon

Søknaden om ny etablering av vannuttak til settefiskproduksjon ved Dan Nor sitt anlegg i Sunnskjør, vurderes å ha tatt hensyn til naturverdiene i vassdraget. Søknaden viser at det nå er forståelse for at et vannuttak som ved tidligere drift, ikke er forenlig med kravene som loven setter.

Kunnskapsgrunnlaget (nml §8) vurderes som tilstrekkelig til å kunne treffe beslutning. Fylkesmannen vil på bakgrunn av søknaden og opplysninger innhentet på befaring, ikke gå imot etablering av ny virksomhet ved Sunnskjør settefisk.

Konsesjon bør bare innvilges hvis etablering og drift kan gjennomføres uten at det gjøres akutte eller varige skader på truet og sårbar natur, eller vesentlig forringelse av allmenne interesser. Det bør i den videre behandlingen av saken synliggjøres hvordan vannforskriften og prinsippene i naturmangfoldloven (§ 8 - 12) vektlegges."

Sør-Trøndelag fylkeskommune uttaler følgende i brev av 08.09.2011:

"En regulering av Nedre Fossvatnet vil føre til at øvre del av Sunnskjørelva kan risikere ikke å nå God økologisk status i 2021, slik vannforskriften krever. Vi ber om at dette forholdet utredes før tillatelse gis, jevnfør vannforskriftens § 12.

Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten etter § 8 i kulturminneloven. Dersom en under opparbeidingen skulle støte på noe spesielt i grunnen (mulig fredet kulturminne), må en stanse arbeidet og varsle fylkeskommunen."

Sametinget uttaler følgende i brev av 02.09.2011:

[...]

"Samiske interesser i området:

Åfford kommune er en del av Fosen reinbeitedistrikt. Ut fra kartene til Reindriftsforvaltningen, så er det vinterbeite i området rundt Nedre Fossvatnet. Det må avklares med gjeldende reinbeitedistrikt og Reindriftsforvaltningen om en regulering av Nedre Fossvatnet vil få noen betydning for reindriftsnæringen i området.

Samiske kulturminner:

Etter vår vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold kan vi ikke se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle kulturminnefaglige merknader til planforslaget.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge km1 § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kml. §§ 3 og 6.

Vi gjør forøvrig oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Sør-Trøndelag fylkeskommune."

Fosen Naturvernforening uttaler følgende i brev av 28.08.2011:

[...]

"En regulering av Nedre Fossvatnet vil få uheldige økologiske virkninger for både vannlevende organismer og fugle- og dyrelivet. Fiskebestanden får vekslende beite- og gyteforhold. Næringstilgangen kan bli sterkt redusert i det øvre viktige bunnområdene. Det er gjort en svært begrenset naturfaglig vurdering av naturmiljøet av Aqua Kompetanse AS. Det er brukt kun en dag (13/5) for å konstatere at det ikke fins storlom på vatnet. Beslutningsgrunnlaget kan se ut til å være utilstrekkelig slik at det må kreves tilleggsundersøkelser, dvs. grundigere undersøkelser av det som er foretatt og undersøkelser for flere arter, jfr. krav i Naturmangfoldsloven. Det kan her i tillegg dreie seg om å forbedre metoder og tidsrom og dra inn sterkere naturfaglig kompetanse. Vannfugl og vanntilknyttet fugl må undersøkes nærmere.

Det er funnet elvemuslinger i Sunnskjørvassdraget, og dette er en art som Norge har et artsansvar overfor pga. at Norge har over halvparten av den europeiske bestanden. Den har

fått kategori sårbar på den norske rødlista og fikk i 2010 betegnelsen prioritert art i forhold til Naturmangfoldsloven. Elvemuslingen er under press pga. eutrofiering, erosjoner, forsurening, vassdragsregulering, drenering mv. I Sør-Norge er den så godt som forsvunnet. Det er i Midt-Norge de viktigste lokalitetene befinner seg. Direktoratet for Naturforvaltning har laget en handlingsplan for elvemusling. Alle nåværende populasjoner skal opprettholdes eller styrkes. Det kreves her biotopforbedrende tiltak og forbedring av rutiner i saksbehandlingen.

Landskapsbildet ved Nedre Fossvatnet, spesielt om sommeren, og redusert vannføring i Sunnsjørelva vil virke negativt mht. friluftslivet. Området er mye brukt til fiske, bading, turgåing og annet friluftsliv.

Det er i kommuneplansammenheng et LNF- område, og det kan bety at det må søkes dispensasjon fra planreglene. Miljømessige påvirkninger, og nytteeffekten av tiltaket, må vurderes i forhold til regionale og statlige rammer og PBL's formålsbestemmelser.

Det legges opp til en sterk økning i biomassen i anlegget, noe som kan forverre smitterisikoen til villfisk fra utslippsvannet. Etter en slik utvidelse vil det klart bli en sterk økning i smittefaren rundt utslippspunktet. Sjøørreten og villaksen er under sterkt press fra oppdrettsnæringen. Og økt biomasse gir økt forurensning, spesielt hvis det ikke er krav om renseanlegg.

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) har bedt fylkesmennene om at det ved vurderinger av akvakultursøknader blir tatt mer hensyn til vill laksefisk. I følge DN skal områder som er særlig viktig for anadrom laksefisk, herunder nærområdene til nasjonale laksefjorder, vies særskilt oppmerksomhet.

ICES (internasjonalt marint forskningsinstitutt) anbefaler at en ikke bør etablere oppdrettsvirksomhet med risiko for vill laksefisk nærmere enn 30 km fra nærmeste vassdrag med slik fisk. Nyetableringer og andre endringer nærmere enn 30 km bør vurderes nøye, med mindre det kan godtgjøres at disse endringene ikke medfører økt, men snarere redusert påvirkning på vill laksefisk.

Fosen Naturvernforening vil på grunnlag av dette fremme følgende forslag:

- 1 Krav om renseanlegg for avløpsvannet for å hindre smitte til villfisken.*
- 2 Krav til minstevannføring. Vi har vurdert det slik at det er den alm. lavvannsføringen som må være kravet, dvs. 41 l/s. Jfr. § 10 i Vannressursloven. Kompromiss i forhold til normal middelvannføring og 5- persentil vannføring vinter.*
- 3 Krav om automatisk alment tilgjengelig kontroll-/måler regime i elva mht. minstevannføring.*
- 4 Ingen regulering av Nedre Fossvatnet.*
- 5 Bedre naturfaglig registreringer kreves utført for styrking av beslutningsgrunnlaget.*
- 6 Dispensasjonssøknad fra LNF-bestemmelsene.*
- 7 Nedgraving av rørgate.*
- 8 Evt. stenging av veg for allmenn ferdsel til Nedre Fossvatnet vurderes ut fra eksisterende og framtidige bruk”.*

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i e-post av 07.12.11 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Fylkesmannen:

Vi er klar for å måtte foreta de undersøkelsene som må til i forhold til overlevelse og rekruttering av elvemusling i Sunnskjørselva. Vi går imidlertid ut fra at den undersøkelsen som allerede er gjort, er tilstrekkelig som forundersøkelse.

Fosen Naturvernforening:

Vi oppfatter dette innspillet som lite balansert, men vil likevel kommentere de forslagene en finner mest relevant:

2. Krav til minste vannsføring. Vi mener at 1,5 m³ pr. min er en akseptabel minste vannsføring. Det vil være svært sjelden en vil komme opp i situasjoner som vil gi minste vannsføring, det meste av året er det rikelig med vann i elva. I de periodene en kan komme i berøring med minste vannsføringen, vil en umiddelbart kompensere dette med uttak fra Fossvatnet.

4. Ingen regulering av Fossvatnet. Dette vatnet er nødvendig som reserve vannkilde og som hjelp til å holde minste vannsføringen i Sunnskjørselva.

5. De naturfaglige registreringer som Aqua Kompetanse har gjort, er grundig og gir et godt overblikk over den biologiske statusen i de berørte vassdrag.

7. Nedgraving av rørgate. Dette er ikke gjennomførbart. I den traseen røret er lagt, er det for det meste berg og stor stein som ikke lar seg flytte uten at det må spregningsarbeider til. Dette vil ødelegge mye av den nærliggende naturen.

Sør-Trøndelag Fylkeskommune:

I og med at den delen av Nordbotnbekken som røret ligger på går nede i berget, vil en ikke påvirke noe økologisk system."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søker er Dan Nor Invest AS, et selskap som ble stiftet etter salg av Aure Havbruk AS i 2006. Selskapet har som formål å investere i eiendom og havbruksrelaterte prosjekter.

Om søknaden

Dan Nor Invest AS har kjøpt settefiskanlegget etter Sunnskjør settefisk AS. Anlegget ble bygd i 1986 og hadde tidligere en konsesjon etter akvakulturloven på 500 000 smolt. Sunnskjør settefisk hadde også en konsesjon etter vannressursloven der de fikk tillatelse til et vannuttak på 6 m³/min fra Dromedalselva som er en innløpsbekk/elv til Sunnskjørvatnet. Selskapet benyttet seg ikke av denne konsesjonen, men etablerte i stedet et inntak i Sunnskjørvatnet noe de ikke hadde tillatelse til. Vannuttaket ble derfor stoppet av NVE. Konsesjonen om vannuttak i Dromedalselva ble trukket tilbake da den ikke var benyttet innen gitt byggefrist.

Dan Nor Invest AS ønsker å benytte seg av eksisterende tekniske installasjoner som ble etablert av Sunnskjør settefisk, for å kunne produsere 4 millioner settefisk per år ved hjelp av et fullverdig resirkuleringsanlegg. For å sikre vann til både settefiskanlegget og til Sunnskjørelva i perioder med lite tilsig, har Selskapet søkt om å regulere Nedre Fossvatnet med 1 meter mellom kote 180 og 181. Selskapet planlegger slipp av en helårlig minstevannføring på 25 l/s.

Beskrivelse av området

Vassdraget ligger ved Sunnskjør på vestsiden av Fosenhalvøya i Åfjord kommune i Sør-Trøndelag. Sunnskjørelva går igjennom jordbruksareal i hele sin lengde. Sunnskjørvatnet er et dypt vann med bratte kanter. Langs østsiden av vatnet er det spredt bebyggelse, her går også fylkesvei 29. Av litt størrelse er det to bekker som renner inn i Sunnskjørvatnet, dette er Dromedalselva som kommer fra Dromedalsvatnet og Norbotnbekken som har sitt utspring fra det omsøkte reguleringsmagasinet i Nedre Fossvatnet. Nedre Fossvatnet ligger på kote 181 ca. 170 høydemeter ovenfor Sunnskjørvatnet. Nedre Fossvatnet ligger nede i ei gryte omkranset av fjell.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Settefiskanlegget er etablert, men er ikke i drift da det mangler konsesjon etter vannressursloven. Anlegget har vanninntak i Sunnskjørvatnet på kote 13. Selv om inntak og rørledning allerede er etablert er det ikke vannuttak til settefiskanlegget fra Sunnskjørvatnet i dag. Innmark tilgrenser Sunnskjørelv og deler av elvestrengen har gamle forbygninger. Det er bygd en tilkomstvei til settefiskanlegget som krysser Sunnskjørelva like nedenfor Sunnskjørvatnet. Langs østsiden av Sunnskjørvatnet går fylkesvei 29.

Teknisk plan

Eksisterende installasjoner skal benyttes, det er ikke planlagt nye inngrep i forbindelse med selve vannuttaket. I tillegg planlegger selskapet å benytte Nedre Fossvatnet som reservevannkilde.

Reguleringer

Det er planlagt å regulere Nedre Fossvatnet med 1 meter senking. Sunnskjørvatnet skal ikke reguleres.

Inntak

Dagens etablerte inntak benyttes.

Rørgate

Etablert rørledning benyttes. I tillegg vil det bli lagt ut en ca. 100 meter lang rørledning på ca. 160 mm i diameter oppe i Nedre Fossvatnet.

Veier

Det trengs ikke etablering av nye veier.

Massetak og deponi

Det vil ikke bli behov for massetak eller deponi.

Hydrologiske virkninger

Sunnskjørvassdraget ligger i Åfjord kommune i Sør-Trøndelag. Vassdraget har et nedbørfelt på 12,4 km² med en middelvannføring ved inntaket på 433 l/s tilsvarende 26 m³/min og en alminnelig lavvannføring på 41 l/s tilsvarende 2,46 m³/min. Det planlagte vannforbruket til anlegget vil være på inntil 1 m³/min tilsvarende 16,67 l/s og et maksimalt gjennomsnittlig vannuttak over året på 0,6 m³/min tilsvarende 10 l/s.

Anlegget har et eksisterende ferskvannsinntak som ligger på kote 13 moh. i Sunnskjørvatnet, ca. 450 m ovenfor utløpet i sjøen. Vannuttaket vil skje via en allerede etablert 315 mm vannledning til anlegget. I følge selskapet skal ikke Sunnskjørvatnet benyttes som reguleringsmagasin.

Reguleringen av Nedre Fossvatnet på 1 meter vil gi et reservemagasin på 75 000 m³. I følge søknaden vil magasinet kunne forsyne settefiskanlegget i 70 døgn uten nedbør. Nedtapping av Nedre Fossvatnet vil skje ved hevert via et 160 mm rørledning mellom Nedre Fossvatnet og utløpselva som renner ned til Sunnskjørvatnet. I følge selskapet vil hevertsystemet ikke strupes igjen før Nedre Fossvatnet er tilbake til normalvannstand slik at utløpselva aldri blir tørrlagt ved oppfylling av magasinet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Forruten regulering av Nedre Fossvatnet og legging av en 160 mm hevertslange ut fra Nedre Fossvatnet vil tiltaket ikke kreve areal utover det som allerede er etablert.

I følge søknaden innehar søker avtale om bruk av vannet, leie av grunn og avtale med alle grunneierne rundt Nedre Fossvatnet om bruk av et ev. reguleringsmagasin.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Det etablerte settefiskanlegget ligger i LNF- område i kommuneplanen.

Verneplan for vassdrag

Sunnskjørvassdraget er ikke vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Mesteparten av det omsøkte tiltaket er allerede etablert og vil ikke gi reduksjon av inngrepsfrie områder slik det framstår i dag. Nytt er regulering av Nedre Fossvatnet. En regulering på 1 meter vil per definisjon ikke påvirke INON selv om reguleringen ligger i nærhet av INON-områder.

Nasjonale laksevassdrag

Sunnskjørvassdraget hører ikke til et nasjonalt laksevassdrag.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 21.10.2011 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen og representanter for grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Åfjord kommune gjør oppmerksom på interessene som er knyttet til Nedre Fossvatnet. Dette gjelder først og fremst storvilt, men også noe småvilt. Kommunen påpeker også at området ved Nedre Fossvatnet i dag er lite berørt av menneskelig aktivitet. De forutsetter at det ikke bygges adkomstvei opp til vatnet. Åfjord kommune støtter Fylkeskommunens uttalelse om å tilfredsstille god kvalitet i vassdraget.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har i sin høringsuttalelse gjort en god vurdering av naturverdiene knyttet til vassdraget og hvilke konsekvenser en ev. utbygging vil få. Fylkesmannen mener på bakgrunn av søknad med vedlegg og NVEs befaring at Dan Nor Invest AS har tatt hensyn til naturverdiene i vassdraget i sin søknad. De gjør likevel oppmerksom på at en konsesjon bare bør gis dersom driften kan gjennomføres uten at det fører til akutte eller varige skader på truet og sårbar natur, eller vesentlig forringelse av allmenne interesser.

Sør-Trøndelag fylkeskommune ber om at forholdet om god økologisk status jf. vannforskriften utredes før det ev. gis en konsesjon. Fylkeskommunen minner også om aktsomhetsplikten jf. kulturminneloven.

Sametinget påpeker at området ligger innenfor Fosen Reinbeitedistrikt og at det i området rundt Nedre Fossvatnet er vinter beite for rein. Sametinget kan ikke ut i fra kjente forhold se at det kan være fare for at tiltaket vil komme i konflikt med samiske kulturminner. De gjør likevel oppmerksom på at dersom det likevel skal dukke opp gjenstander eller levninger som viser eldre aktivitet skal arbeidet stanses og melding sendes sametinget omgående.

Fosen Naturvernforening påpeker at en regulering av Nedre Fossvatn vil få økologiske uheldige virkninger. De mener at de naturfaglige vurderingene er såpass begrenset at det bør kreves tilleggsundersøkelse. De gjør også oppmerksom på at det er elvemusling i Sunnskjørelva. Fosen Naturvernforening mener at den reduserte vannføringen i Sunnskjørelva vil virke negativt for landskap og friluftsliv. Videre har Fosen Naturvernforening kommentert områder som ligger utenfor det som NVE behandler i en slik konsesjonssøknad.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulemper

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Settefiskanlegget vil tilføre 5 årsverk i et område med stort behov for arbeidsplasser.
- Settefiskanlegget vil benytte seg av allerede etablerte tekniske installasjoner.
- Reservemagasinet i Nedre Fossvatnet vil kunne gi en sikker vannføring til Sunnskjørelva.

Ulemper

- En nedtapping av Nedre Fossvatnet kan virke noe skjemmende på landskapet.

NVEs vurdering

Dan Nor Invest AS har søkt om å ta ut vann fra Sunnskjørvatnet og regulere Nedre Fossvatnet slik at de kan produsere smolt ved det eksisterende settefiskanlegget i Sunnsjør. Dette anlegget er i dag ikke i drift. Selskapet planlegger å benytte seg av etablerte tekniske installasjoner knyttet til vannuttaket. I tillegg ønsker Dan Nor Invest AS å benytte Nedre Fossvatnet som buffer i perioder med lite tilsig for å sikre vann til Sunnsjør elva samtidig som selskapet kan ta ut vann fra Sunnskjørvatnet. Selv om selskapet vil benytte rør som har kapasitet langt over det som er omsøkt er de åpne for å redusere rørdimensjonene nede ved settefiskanlegget for at kapasiteten til å ta inn vann nede ved anlegget samsvarer med maksimalt omsøkt vannuttak. NVE legger til grunn søkers erfaring med resirkuleringsanlegg samt hydrologiske beregninger når vi vurderer en ev. konsesjon til vannuttak fra Sunnskjørvatnet. Selskapet planlegger et helårlig slipp av minstevannføring i Sunnskjørelva og de ønsker å sikre denne minstevannføringen ved å regulere Nedre Fossvatnet i perioder med lite tilrenning. Selskapet har derfor inngått avtale med grunneierne rundt Nedre Fossvatnet om å kunne regulere vatnet med inntil 1 meter i perioder med lite tilsig. Selskapet har ikke foreslått et tallfestet slipp av minstevannføring fra Nedre Fossvatnet, men vil ikke strupe igjen vannledningen før Nedre Fossvatnet igjen er oppe på normalvannstand.

Under høringsrunden ble det ikke registrert særlige konflikter knyttet til vannuttaket. Både Fylkesmannen og kommunen var positive til at selskapet ønsker å ivareta miljøverdiene i vassdraget ved å installere et fullverdig resirkuleringsanlegg for å redusere vannbehovet samtidig som selskapet sikrer vann hele året til elvemusling og sjørret ved slipp av minstevannføring. Sametinget har ikke opplysninger om at området har særlige samiske interesser knyttet til seg. Fylkeskommunen gjør oppmerksom på vannforskriften samt kulturminner. Fosen Naturvernforening går i mot reguleringen av Nedre Fossvatnet, men ikke i mot tiltaket i sin helhet. Dersom det blir gitt konsesjon har de fremmet forslag til hensyn som må tas dersom det blir gitt konsesjon.

NVE er av den oppfatning at vassdraget vil bli tatt i bruk på en god måte. Det er søkt om et meget beskjedent vannuttak på inntil 0,6 m³/min i gjennomsnittlig uttak over året. Med dette vannuttaket vil selskapet i følge dem selv likevel kunne produseres 4 millioner sjødyktig smolt, noe som er en sjeldent god utnyttelse av en vannkilde med tanke på oppdrett.

Biologisk mangfold

Elvemusling

Rødlistarten elvemusling er funnet i Sunnskjørelva. Elvemuslingen har status som sårbar på den norske rødlista og det er utarbeidet en egen handlingsplan for arten. Målsettingen for handlingsplanen

er at det skal finnes livskraftige populasjoner i hele landet og at alle nåværende naturlige populasjoner skal opprettholdes eller forbedres. Det er gjort registreringer av elvemusling i forbindelse med konsesjonssøknaden. Registreringene viser at Sunnskjørelva har relativ lav tetthet og bestanden er vurdert til å være liten og sårbar. Bestandene av elvemusling i Norge er preget av gamle individer og liten reproduksjon. I Sunnskjørelva ble det funnet noen få unge skjell, så en kan med sikkerhet si at denne bestanden reproduserer. Fylkesmannen påpeker at det bør settes vilkår for et ev. vannuttak som sikrer artens leveområde. NVE mener at dette lar seg gjøre gjennom vilkår som begrenser vannuttaket samt sikrer en helårlig minstevannføring i Sunnskjørelva.

Elvemuslingen har en spesiell biologi. Larvene til elvemuslingen er helt avhengig av å kunne feste seg til gjellene på vertsfisk for å bli ferdig utviklet til å starte et liv som bunnlevende musling i elva. Når den forlater vertsfisken graver muslingen seg ned i substratet der de blir liggende noen år og er helt avhengig av god vanngjennomstrømming i substratet. Det er lite kunnskap om hva som skjer like etter at larvene forlater vertsfisken og graver seg ned i substratet. Vurdering av konsekvenser av bortføring av vann er derfor vanskelig i dette stadiet av muslingens liv. Det man med sikkerhet vet er at nedslamming av partikler som kommer med elvestrømmen og tetter igjen hulrom mellom grus og stein vil gjøre stor skade på populasjonen. I og med at dyrenes livssyklus stiller forskjellig krav til habitat i ulike faser av livet, innebærer det at den også må oppholde seg i områder hvor vertsfisken trives. Skulle det skje forandringer i habitatet slik at vertsfisken forsvinner, vil også elvemuslingen forsvinne. For å opprettholde populasjoner av elvemusling er det like viktig å ta vare på vertsfisken.

Redusert vanndekt areal vil medføre økt fare for at arealer med muslinger tørlegges og muslinger dør av uttørring. Redusert vannhastighet og vanddybde kan også føre til færre egnete lokaliteter da muslinger normalt bare forekommer på dyp over 0,5 m og vannhastigheter på over 100 l/s. Vann i fra reservemagasinet oppe i Nedre Fossvatnet vil erstatte fraføringen av vann nede i Sunnskjørvatnet og det forventes derfor at vanddybde og vannhastighet ikke vil bli særlig påvirket. På bakgrunn av at den omsøkte fraføringen av vann utgjør en svært liten del av den totale vannmengden i vassdraget (ca. 4 % av middelvannføringen i normalår) og at selskapet vil erstatte fraføringen av vann fra et reservemagasin i tørre perioder mener NVE at tiltaket kan aksepteres med tanke på elvemusling.

Fugl

Det er ikke registrert storlom i Nedre Fossvatnet, men det er ikke usannsynlig at det kan forekomme storlom i Nedre Fossvatnet. Fylkesmannen tar dette opp som en mulig konflikt i forbindelse med reguleringen. Arten er registrert som sårbar på Norsk rødliste. Storlom er svært sårbar for vannstandsendringer i perioden fra isen går og fram til begynnelsen av juli. Det er særlig oppdemming som kan gjøre stor skade ved at reirplasser blir neddemt. Dan Nor Invest planlegger et senkingsmagasin og NVE forventer derfor at ev. reir ikke vil bli neddemt. I forbindelse med lav vannstand kan det bli for stor høyde mellom reir og vannspeil slik at fuglene vil få problemer med å bevege seg mellom vannet og reiret.

I følge søknaden til Dan Nor Invest AS vil det ikke være særlig behov for regulering av Nedre Fossvatnet i hekkeperioden til storlom. Dersom det blir satt vilkår om en begrenset regulering av Nedre Fossvatnet i mai og juni mener NVE at en regulering til settefiskproduksjon kan aksepteres dersom storlom hekker i Nedre Fossvatnet. I følge søknaden vil det kun i mai være noe behov for reguleringen.

Fisk

Sunnskjørelva er et anadromt vassdrag der fisk kan vandre fritt fra sjøen og opp i Sunnskjørvatnet. I følge fiskerapporten ble det registrert ørret, laks og ål i Sunnskjørelva. Ål er registrert som kritisk truet

på Norsk Rødliste. På strekningen mellom Sunnskjørvatnet og utløp i sjø er det ikke registrert sidebekker som kan fungere som gytebekker for laks og ørret. Sunnskjørelva blir derfor eneste gytemulighet for anadrom fisk på denne strekningen. Fraføring av vann vil være minimal og vann fra det planlagte reservemagasinet oppe i Nedre Fossvatnet vil sikre en viss vannføring i tørre perioder. NVE forventer ikke at gyte- og oppvekstområdene for anadrom fisk skal bli forverret og kan akseptere vannuttaket med tanke på anadrom fisk. Forholdene for anadrom fisk i vassdraget vil også være av betydning for reproduksjonen til elvemuslingen. Høstflommene vil gå tilnærmet som før og ved slipp av minstevannføring og et beskjedent vannuttak mener NVE at tiltaket ikke vil ha negative virkninger for ål.

I Nedre Fossvatnet er det en tett bestand av småfallen ørret. NVE mener at den registrerte ørretbestanden oppe i vatnet har liten verdi og at en regulering av Nedre Fossvatnet som beskrevet i søknaden vil få minimale konsekvenser. NVE mener at bruk av Nedre Fossvatnet som et reservemagasin kan aksepteres med tanke på fisk.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivaretatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I NVEs vurdering av søknaden om regulering av Nedre Fossvatnet og vannuttak fra Sunnskjørvatnet legger vi til grunn bestemmelsene i §§ 4-5 og §§ 8-12. Et positivt vedtak fattes kun der hvor fordelene og nytten av å gjennomføre tiltaket vurderes å være større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Tiltakets virkning for naturmangfoldet er et sentralt tema i denne vurderingen.

Forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer § 4

Målet inneholder både et kvantitativt og kvalitativt element ved at antallet naturtyper og økosystemer skal opprettholdes og at de skal ivareta artsmangfold, prosesser og produktivitet så langt det anses rimelig. I forbindelse med konsesjonsbehandling av Sunnskjørvassdraget så er det registrert anadrom fisk og elvemusling i Sunnskjørelva. Selskapet planlegger å bruke Nedre Fossvatnet som reservevannkilde i perioder med lite nedbør. Dette vil kunne sikre gode leveforhold for anadrom fisk og sjørørret i Sunnskjørelva også i tørrår med særlig lite tilsig. Gjennom vilkår i en konsesjon som blant annet inneholder krav om minstevannføring mener NVE at tilstanden i vassdraget vil kunne ivaretas på en god måte

Forvaltningsmål for arter og naturtyper §§ 4 og 5

I § 5 i naturmangfoldloven om forvaltningsmål for arter står det at målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Gjennom planene som Dan Nor Invest AS legger fram mener NVE at artene i vassdraget vil ivaretas på lang sikt.

Sunnskjørvassdraget har vært utnyttet til produksjon av settefisk siden 1985. Vannressursloven gir rammer for hva slags aktivitet som kan foregå i et vassdrag og hvilke hensyn som skal tas når det gjelder allmenne interesser. Dette er forhold NVE søker å ivareta gjennom konsesjonsbehandling samtidig som det skal legges til rette for næringsutvikling og arbeidsplasser.

Kunnskapsgrunnlaget § 8

I naturmangfoldloven § 8 står det at avgjørelser som berører naturmangfoldet skal bygge på et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Fosen Naturvernforening krever tilleggsundersøkelser i forhold til naturfaglige undersøkelser. I søknaden ligger det ved en egen rapport om fisk i hele influensområdet samt at det er gjort en kartlegging av elvemusling. I tillegg har NVE gjennom søknaden, artsdatabanken og høringsrunden fått en god oversikt over hvilke andre biologiske verdier som er knyttet til vassdraget. NVE mener at kunnskapsgrunnlaget og de registreringene som er utført er tilstrekkelig for at vi kan fatte et vedtak i saken.

Føre-var-prinsippet § 9

I naturmangfoldlovens § 9 (*føre-var-prinsippet*) står det at når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak. Vassdraget har tidligere vært regulert over en lengre periode. Dersom det blir satt krav om slipp av minstevannføring gjennom vilkår og at det blir sikret en viss vannføring også i tørre perioder i Sunnskjørelva vil det i denne saken være svært liten sannsynlighet for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet.

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

I følge søknaden er det drevet med settefiskproduksjon i Sunnskjør siden 1986 og vassdraget har derfor vært regulert siden den tid. På bakgrunn av de drøftinger som er gjort ovenfor, så mener NVE at tiltaket ikke vil føre til negative endringer av økosystemet i vassdraget over tid når det fastsettes vilkår.

Landskap og friluftsliv

I følge Fosen Naturvernforening blir influensområdet mye brukt til friluftsliv. Nedre Fossvatnet er grunt enkelte steder, men stort sett er det bratte kanter ned mot vatnet som ligger inne i ei gryte med omkringliggende fjell. Vatnet er tenkt benyttet som reservevannkilde og regulering vil kunne gi et litt skjemmende landskapsbilde i de kortere periodene selskapet har behov for ekstra vann. Det er ikke planlagt vei opp til Nedre Fossvatnet. Den eneste nye installasjonen knyttet til reguleringen vil bli en 160 mm vannledning på ca. 100 meter, som skal fungere som hevert slik at selskapet klarer å transportere vann ut fra vatnet. Nedtapping av magasinet forventes å være så sjelden at ei regulering kan aksepteres med tanke på landskap og friluftslivet. Det er planlagt å kun ta ut 4 % av beregnet middelvannføring fra Sunnskjørvatnet, samt at selskapet vil erstatte vatnet de tar ut i tørre perioder ved bruk av reservemagasin i Nedre Fossvatnet. NVE mener at friluftslivet knyttet til influensområdet ikke vil bli påvirket i nevneverdig grad av tiltaket.

Samfunnsnytte

I følge søknaden vil etablering av settefiskanlegg i Sunnskjør bidra til 5 årsverk og dermed tilføre et lite lokalsamfunn nye arbeidsplasser. I tillegg vil aktiviteten på settefiskanlegget føre til økt kjøp av lokale tjenester. Det er planlagt å investere om lag 15 millioner kroner i det nye anlegget. Det meste av den planlagt produserte fisken vil kunne omsettes lokalt og vil derfor kunne redusere behovet for langtransport. Dette er også i tråd med varslede endringer i forhold til regionale grenser for omsetting av settefisk (Gullesutvalget). NVE mener at det planlagte tiltaket vil føre til en god ressursutnyttelse av vannkilden og at det derfor vil være samfunnsmessig nyttig så lenge allmennhetens interesser ivaretas på en god måte.

Oppsummering

Søker ønsker å benytte seg av et allerede eksisterende settefiskanlegg ved Sunnskjør. De søker derfor om en konsesjon etter vannressursloven med de plikter og rettigheter dette medfører. Med det omsøkte vannuttaket vil selskapet kunne produsere 4 millioner sjødyktig smolt i følge søknaden, noe som er en sjelden god utnyttelse av en vannkilde med tanke på oppdrett. Samtidig har selskapet lagt til rette for å ivareta de allmenne interessene knyttet til vassdraget ved å sikre minstevannføring i Sunnskjørelva i perioder med lite tilsig. Tiltaket vil legge til rette for arbeidsplasser, 5 årsverk i et område med stort behov for arbeidsplasser.

NVE legger betydelig vekt på at bedriften skal benytte seg av et fullverdig resirkuleringsanlegg og derfor ikke ta ut mer enn 1 m³/min (16,7 l/s) vann fra vassdraget på det meste, samt at det i en ev. konsesjon kan settes krav om slipp av minstevannføring.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Dan-Nor Invest AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til vannuttak fra Sunnskjørvatnet og regulering av Nedre Fossvatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser, vannuttak og vannslipp

Reguleringer

Nedre Fossvatnet tillates regulert med inntil 1 meter nedtapping fra kote 181 moh. og ned til kote 180 moh. Dette tilsvarer et vannmagasin på ca. 75 000 m³. Av hensyn til storløm skal det i perioden 1. mai - 1. juli kun reguleres mellom kote 181 og 180,8 moh. som vil ligge godt innenfor naturlige vannstandsvariasjoner for Nedre Fossvatnet. Dette vil gi en buffer på ca. 15 000 m³. Selskapet har oppgitt et behov for ca. 4000 m³ i tørrår for denne perioden.

Det skal settes opp merke ved Nedre Fossvatnet som viser høyeste og laveste regulerte vannstand og et informasjonsskilt som informerer om vilkårene for reguleringen. Dette skal plasseres godt synlig for allmennheten. Utformingen av skilt og merking inngår som del av NVEs oppfølging etter post 4.

Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	433
Alminnelig lavvannføring	l/s	41
5-persentil sommer	l/s	25
5-persentil vinter	l/s	50

Dan-Nor Invest AS foreslår et helårig slipp av minstevannføring på 25 l/s.

Fosen naturvernforening mener at det bør settes krav om minstevannføring lik alminnelig lavvannføring. NVE er enig med naturvernforeningen i at minstevannføringen bør være lik allminnelig lavvannføring eller større. Det er i sommer perioden fisk og mange andre vannlevende organismer har størst stoffomsetning grunnet økte vanntemperaturer og dermed er også vannbehovet størst.

For å sikre forholdene for anadrom fisk og elvemusling så mener NVE at det må sikres en minstevannføring i utløpselva fra Sunnskjørvatnet over et gitt minstenivå til enhver tid. Det knyttes derfor en betingelse om at vannføringer lavere en fastsatt minstevannføringsnivå skal det ikke tas vann til settefiskanlegget.

NVE mener at det må sikres en minstevannføring i utløpselva fra Sunnskjørvatnet på minimum 40 i/s hele året. Dette er tilnærmet lik beregnet alminnelig lavvannføring for Sunnskjørelva.

Med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltene utforming og plassering.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Vannuttak

Vannuttaket skal avgrenses til maksimalt 1 000 l/min og skal ikke overstige 600 l/min gjennomsnittlig uttak over året. Det skal installeres vannmåler og vannuttaket skal loggføres kontinuerlig. Dataene må kunne fremvises for NVE på forespørsel.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeid med etablering av måleanordning for minstevannføring og måling av inntaksvann settes i gang.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Ev. pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Fosen Naturvernforening mener det bør stilles krav om renseanlegg til avløpsvann for at ikke villfisk skal bli smittet hvis det bryter ut sykdom i settefiskanlegget. Dersom det blir gitt konsesjon til vannuttak fra Sunnskjørvatnet vil søknaden bli behandlet etter akvakulturloven. I den forbindelse blir søknaden behandlet av Fylkesmannen og mattilsynet som ivaretar temaene som er knyttet til utslippet fra settefiskanlegget som forurensning (Fylkesmannen) og potensiell smitte på villfisk (mattilsynet).

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om å slippe en talfestet minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket.